

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissatut siunnersuutigaaara qanoq ililluni suliffinni sulisut ilorrisimaarnerat annertusisissinnaaneripput napparsimalluni sulinngitsoornerit sapinngisamik appartinniarlugit.

(Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit)

Akissuteqaat

(Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoq Mimi Karlsen)

Siullermeerinnineq

Qanoq ililluni suliffinni sulisut ilorrisimaarnerat annertusisissinnaaneripput napparsimalluni sulinngitsoornerit sapinngisamik appartinniarlugit apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissamik siunnersuuteqartoq Naalakkersuisut qujaffigaat.

Naalakkersuisut isumaqataapput napparsimalluni sulinngitsoortarneq ajornartorsiut annertooujussuusoq, tassami nalunngisattut siusinnerusukkut misissuinerit takutippaat napparsimalluni sulinngitsoortarneq nunatsinnut akisoorujussuusoq (§ 37 aallaavigalugu apeqquteqaat nr. 340 Pisortat ingerlatsiviini napparsimalluni sulinngitsoortarnerit qanoq amerlatiginersut ulloq 19. november 2019-imeersumi).

Tamanna aamma suliffeqarfimmut napparsimalluni sulinngitsoornermut eqqugaasumut aningaasatigut sunniuteqarpoq aammalu minnerunngitsumik timikkut/tarnikkut atukkanut, tassami suleqatit sulinerujussuusariaqarput, napparsimasoqarnerani, tamannalu sulisunut aamma nungullarsaasarpoq.

Nunatsinni ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni sulisut paarlakaannerujussuannut sulisullu taarsaannerujussuannut ilaatigut peqquataagunarpoq sulisut, sulinerminni tigooragarpasuatik pillugit, oqilisaassiffigineqartanninnerat peqquataasunut ilaagunarmat.

IMAK-p 18. november 2020-mi tusagassiutitigut nalunaarutaani ersermat meeqqat artuarfianni ilinniartitsisut sisamaagaangata ataaseq uivernermik eqqugaasartoq. Tamatuma malitsigisaanik IMAK-p sullivimmi avatangiiseq pitsaasoq aammalu suliffimmi uiverneq apparsarnissaa anguniarlugu tamanna sammineqangaatsialersimasoq, aammalu uivernermik eqqugaasut tarnip pissusianik nakorsaniit ikiorneqartalernissaannut neqeroorutigineqartarnissaa anguniarlugu kommunitut kissaatigineqarsimasoq.

Inuiaqatigiinni marluinnik oqaaseqarfiusumiinnerput eqqaamassavarput, sulisitsisoq pingaarnertut danskisut oqaaseqakkajuttarpoq, sulisorlu pingaarnertut kalaallisut oqaaseqartuulluni. Suliffimmi tamanna tarnikkut unamminarsinnaavoq, tamannalu maanna arajutsinaveersaassavarput, minnerunngitsumik siunissami suliffiujumaartuni.

Suliffeqarfiit aamma timikkut nungullarnartuni suliffinni nungullariartornerup pinaveersimatitsisariaqarput, aalisakkerivinni aamma utoqqaat illorpassuini meeqqanillu paaqqutarinniffippassuarni, inuit sulinerminni kivinneqartariaqartut illikartinneqartinneqartariaqartullu eqqarsaatigalugit. Tassani sulisitsisut inuussutissarsiutit iluanni sakkut ikiutit nutaajunerpaartaasa atornissaannut ukkataqarnerusariaqarmata.

Islandimi sapaatip akunneranut nalunaaquttap akunneri 35-ini sulisarneq misilinneqarpoq,

tassani sulinermi nungullarnissamut aarlerinaatit apparsarnissaat aammalu sulinerup sunngiffimmilu inuunerup akornanni oqimaaqatigiinnerusumik inuulernissaq anguniarlugu.

Tamanna nunatsinni innuttaasunut amerlasoorujussuarnut aamma kajumissaataasinnaavoq, tassami inersimasut 36 %-ii kisimik timersortarput sukisaarsaartarlutillu, aammalu arnat 33 %-ii angutillu 25 %-ii pualasoorujussuullutik, aammalu pissutsit ajorsiarput, tassami meeqqat atuartut akornanni pualasuut amerliartorput, ilaatigut aalanngippallaarneq il.il. peqqutigalugit.

Suliffimmi sukisaarsarneq aamma apeqqut soqutiginarujussuavoq, Danmarkimi misissuinerit takutippaat atuaqatigiit qaammatip ataatsip iluani atuarnermi angusaat agguaqatigiisillugu allangortingaatsiarneqartut, taannalu DR1-mi Chris MacDonald siuttoralugu misileraaneq ingerlanneqarpoq.

Ilaatigut Nuummi Majoriami aamma misileraasoqarpoq atuartitsilinnginnermi akunneq siulleq sioqqullugu aalatitsisarnikkut, tassanilu aaqqissuussineq ukiut tallimat sinnerlugit iluatsingaatsiarluni ingerlanneqarpoq.

Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiit Kattuffiata nunatta silarsuarmi timimik aalatitsinerpaatut anguniagaqarnermini ilaatigut inuit ataasiakkaat iluaqutigisinnaasai makku erseqqissarpai:

“Nukissaqalerneq nuannaarnerlu, uierpallaarunnaarneq, ilikkajanerulerneq, inuttut piginnaasatigut siuariaateqarneq, peqatissartaartorneq, timikkut nukittorneq aamma inuunerissaarnermik sivitsuineq”.

Inuiaqatigiinnut tunngasunik Timersoqatigiit Kattuffiat aamma imatut allappoq:

”katerittarnikkut nukittuuteqarneq, peqatigiiffilerinikkut nukittuuteqarneq, peqqinnissaqarfiup aningasaartuutai annikinnerit, angusarissaarnerulerneq, ilinniakkatigut angusarissaarnerulerneq aammalu minnerunngitsumik inuiaat nukittuut”.

Naggataatigut ilisimatitsissutigisinnaavara Naalakkersuisuniit danskit sulisoqarnermut ministeria qanimut suleqatigalugu nunatsinni sullivinni avatangiisit pillugit inatsisip nutarterneqarnissaa naleqqussarnissaalu sulissutigatsigu.

Nutarerinermi ilaatigut sullivimmi avatangiisit pillugit tarnikkut atukkat sammineqarnerat nukittorsarneqassaaq, tassanilu suliffiup avataani sulinermit atatillugu persuttaaneq, suliffeqarfinni isumannaallisaanermut peqqissutsimullu suleqatigiinnerisa nutarterneqarnerat pitsanngorsarnerallu, taamatullu suliffeqarfiup nalilersuiffigineqartarnerani piumasaqaatit nukittor-sarneqarnissaat ilaavoq.

Tamatuma aamma kingunerisussaavaa Sullivinnut Nakkutilliisoqarfiup qisuariartarneranut periarfissat annertusarnissaat, oqartussat akornanni paasissutissanik katersinissamut, suliaqarnissamut aammalu ingerlatitseqqittarnissamut piginnaatitsissut, suliffeqarfiit Sullivinnik Nakkutilliisoqarfimmut isumaqatigiissuteqarsinnaanerisa periarfissaannik annertusaaneq aammalu pineqaatissiisarnerit sukaternissaat pineqarluni.

Taamatut oqaaseqarlunga sammisami pingaarutilerujussuarmi pitsaasumik uummaarissumillu oqallilluarnissassinnik kissaappassi.